

Kommentar til Solheim og Brandtzæg

Jeg har i en artikkel som er publisert på tannlegetidende.no gitt en vitenskapsfilosofisk betraktning om tannbittbeviset i Torgersensaken. Professorene Tore Solheim og Per Brandtzæg kommenterte artikkelen i Tidende nr. 11/2010, s. 780.

Solheim skriver at student Jullum, som var under ledelse av professor Inge Helland ved matematisk institutt, kom til den samme konklusjon om klassekarakteristikk som Solheim og de andre sakkyndige. Dette er ikke tilfellet. Student Jullum har funnet at det syvende merket som Strøm nevnte men senere hoppet over, må tas med i betraktningen for å få normale avstander i bittet. Dette er etter mitt skjønn et meget viktig funn.

Jullum betraktet avstander i underkjeven, ikke hva som er den geometriske likevekten mellom over- og underkjeven som ligger til grunn for min tese. Dermed kan vi ikke konkludere. Vi har to konkurrerende teorier: Én teori om at vi har et geometrisk-symmetrisk bitt, men med for lange avstander mellom merkene i underkjeven. En annen teori om at vi har et bitt med normale avstander, men med merkelig tannstilling og mangel av merke etter tann 42 (for å forklare hvorfor avstandene er så store). Sistnevnte teori trenger flere hjelpeforklaringer enn førstnevnte. Førstnevnte

teori trenger kun følgende plausible hjelpeforklaring:

De store avstandene kan være at tennene har kommet veldig skrått inn på huden. Dermed blir avstandene «forstørret» på samme måte som lange skygger ved lav sol.

Derfor fastholder jeg at *nullhypotesen er at bitt har en indre likevekt mellom over- og underkjeven i samsvar med regulære tenner. Nullhypotesen i bittbeviset i Torgersen-saken er med Jullums forskning motsagt men ikke falsifisert.* Til det formålet trengs det mer forskning.

Brandtzæg viser i sin kommentar til ny empiri. Hans innlegg kan oppfattes noe fatalistisk. Det er tilfellet at bittbeviset i Torgersen-saken har en farlig parallell til de skandalene som har preget rettsodontologien de senere årene. Jeg viser i min artikkel til forskning gjort av Raymond D. Rawson med flere. På 80-tallet stod Rawson i spissen for en sterk optimisme innen rettsodontologien om dens fortreffelighet til å fastslå hvem biteren var. Under det omfattende og sjokkerende *The Innocence Project* i USA, som sannsynliggjør at hver femte langtidspådomte er et justismord, har det nylig framkommet, ved hjelp av blant annet DNA, at Rawsons vitneutsagn medførte at minst to personer ble sendt inn i dødsrekkene (death row). (<http://www.chicagotribune.com/news/chi-bite-mark-exonerationjul10,0,914511,full.story>)

Andre har unngått døden ved å tilstå drap – som de ikke har begått. I flere tilfeller har DNA-analyser opptil 20 år senere plukket ut den rette morderen.

Hybris forfølger mennesket, også vitenskapsmannen så vel som rettsodontologen, men det er nettopp vitenskapen og dens hypotetiske deduktive metode som «beviser» at vi tar feil – og implisitt hvor vanskelig det er å ha rett. Rettsodontologer har nå, som Brandtzæg så riktig påpeker, bevist hvor dårlig det har stått til med rettsodontologien. Dermed kan den også forbedres. Jeg er av den troen at en mer nøktern rettsodontologi basert på statistiske, geometriske modeller kan hjelpe oss i å forstå hvilke tenner som har satt merke i bittbeviset i Torgersen-saken. (Rawson trodde også på statistikk, men det er mulig å lære av hans feil.) Lar det seg gjøre å rekonstruere hvilke tenner som har satt merke, kan bittbeviset framstå som godt. Dermed kan det tjene minst én hensikt: Det kan brukes som utelukkelsesbevis – til stor hjelp for rettsvesenet og de uskyldige.

Ola Tellesbø